

Nr 97.

Av herr Löfvander m. fl., om rätt för kronoarrendatorer att erhålla ny arrendeuppskattning.

Jordbrukets ytterligt tryckta läge gör det synnerligen svårt för jordbrukarna att erhålla kontanter till nödiga utgifter till omkostnader för sin produktion.

Efter den sista tidens våldsamma prisfall för animaliska produkter kan ingen kategori av jordbrukare, vare sig större eller mindre, självständiga eller arrendatorer sägas ha undgått verkningarna av krisen. Vi vilja här särskilt fästa uppmärksamheten på att arrendatorsklassen står inför en mycket svår ekonomisk situation, i det arrendatorerna icke kunna anskaffa erforderliga kontanta medel till arrendeavgifter och skatter. Arrendatorer av kronojord och ecklesiastiska jordbruksdomäner äro härvid lika illa ställda. År 1926 medgav riksdagen lindring för vissa av dessa arrendator, vilka slutit arrendeavtal under något av åren 1917—1921. I särskilda fall ha även de som slutit avtal 1922 beviljats lindring.

Beträffande sättet för beredande av arrendelindring uttalade riksdagen 1925 sin anslutning till tanken att bereda sådan lindring genom nedsättning av arrendeavgift efter förnyad av arrendatorn bekostad uppskattningsförrättning. Riksdagen uttalade 1926 att onödiga och i förhållande till ändamålet oproportionerligt höga kostnader härför torde kunna undvikas, så att arrendatorn icke tillskyndas oskäligen tunga.

Som läget nu är synes oss ett nytt ingripande från statsmakternas sida vara nödvändigt för att bringa arrendatorerna hjälp. Ny uppskattning av arrendeavgifterna, varvid arrendatorerna borde befrias från exempelvis hälften av uppskattningskostnaderna, synes böra företagas.

Domänstyrelsen har i till Kungl. Maj:ts avgivet yttrande över framställningar från kronoarrendatorerna föreslagit arrendets beräkning. Åtminstone delvis, in natura. Såsom konjunkturerna under de båda senaste årtiondena gestaltat sig torde arrendenas beräkning på sådant sätt medföra fördelar såväl ur jordägarens som arrendatorns synpunkt. Domänstyrelsen hemställde om förslag till riksdagen att medge, att arrendeavgifterna från den 1 juli 1932 skola bestämmas till hälften i penningar och till hälften i en eller flera av de persedlar som upptagas i länets markegångstaxa att lösas i penningar efter senast fastställda pris enligt litt. A. i markegångstaxan. Vidare begärde styrelsen bemyndigande att inom vissa gränser medge lindring i arrendeavgifterna, dock tidigast efter ingången av nästa arrendeår.

Enligt vad vi ha oss bekant tillämpas redan för en del av de arrendatorer, varom här är fråga, arrendeberäkning in natura, men i en stor del fall, särskilt vad beträffar äldre kontrakt, torde denna beräkning ännu icke ha kommit till användning. Det vore även för den skull önskvärt, att justering av gällande kontrakt kommer till stånd.

Då det visat sig att i flera fall arrendatorer å ecklesiastika boställen vid nybyggnad å boställe fått vidkännas kostnader utöver det belopp som erhållits i förskott från kyrkofonden, på grund av att de ålagts enligt kontrakt att följa visst byggnadsförslag, synes det vara rimligt att det vid eventuell ny arrendeuppskattning å nämnda boställen tages hänsyn till sålunda av arrendator utlagd byggnadskostnad.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen må besluta, att arrendatorer å kronans jordbruksdomäner må efter ansökan hos länsstyrelsen medgivas rätt till ny arrendeuppskattning å sina arrenderade egendomar.

Stockholm den 21 januari 1932.

Axel Löfvander.

Karl Andersson
i Eliantorp.

Joh. Johansson,
Friggeråker.